

10.9.2021

Maa- ja metsätalousministeriölle

MTK Häme antaa Suomen CAP-suunnitelmaan lausunnon. Numerointi viittaa suunnitelmatekstin kohtiin. Kursivoidut kohdat ovat lainauksia suunnitelmasta.

2.3 Viljelijän aseman parantaminen arvoketjussa Tarveanalyysi / Koulutus

["Tuottajien aktiivinen osallistuminen koulutukseen ja neuvontaan vahvistaa tuottajien osaamista, jaksamista ja edesauttaa sektorin uudistumista sekä kehityskykyä tulevaisuudessa."]

On hyvä, että CAP:n erityistavoitteiden tasolla kiinnitetään huomiota viljelijöiden hyvinvoinnin parantamiseen. Erääksi keinoksi nostetaan osaamisen vahvistaminen. MTK Häme haluaa tässä yhteydessä nostaa esiin tukijärjestelmän vaatimat tilatasolla tehtävät kirjaukset. Viljelijän näkökulmasta valtaosa näistä kirjauksista tehdään vain mahdollista tukitarkastusta varten. Kuitenkaan ohjeistus kirjausten tekemiseen ei ole läheskään yksiselitteistä ja usein sitä ei edes ole. Sitä mitä ei ole olemassa, ei voida edes kouluttaa. Epätietoisuus kirjaamisen vaatimuksista ja pelko sen seurauksista on omiaan heikentämään viljelijän hyvinvointia. Pyydämme, että tuotantoon liittyvien kirjausten ohjeistus tarkastetaan ja samalla varmistetaan, että puutteet tulevat korjatuksi.

2.8. Työllisyyden, kasvun, sukupuolten välisen tasa-arvon, sosiaalisen osallisuuden ja paikallisen kehittämisen edistäminen maaseutualueilla, sisältää biotalouden ja kestävän metsätalouden

["Harvaan asutussa Suomessa kaupunkialueiksi nimetään alueita, jotka kansainvälisissä typologioissa olisivat maaseutua (Luonnonvarakeskus 2019)."]

Tämä osoittaa, ettei maaseutualueiden määrittely ja luokittelu Suomen Ympäristökeskuksen maaseutu-kaupunkitypologian perusteella ole yksiselitteinen eikä näin ollen tarkoituksenmukainen tasapuolisen maaseudun kehittämisen kannalta koko Suomessa. On tärkeää, että tarkemmassa luokittelussa sekä varojen jaossa huomioidaan maaseutualueiden moninaisuus myös Suomen sisällä.

4.1 Määritelmät ja vähimmäisvaatimukset Aktiiviviljelijän määrittäminen

["Aktiiviviljelijän määritelmä perustuisi rekistereihin. Aktiiviviljelijällä tulisi olla pakollinen MYEL-vakuutus. Jos hän ei olisi pakollisen MYEL-vakuutuksen piirissä,

hänellä tulisi olla jokin muu vastaava vakuutus, kuten YEL-vakuutus. Lisäksi hänen tulisi osoittaa harjoittavansa maataloustoimintaa. Tällaisena lisäosoituksena toimisi yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä (YTJ) saatava tieto, että tuenhakijan päätoimiala on maatalouden toimiala. Aktiiviviljelijän tulisi olla arvonlisäverovelvollinen. Maatalouden tulotarkastelua voitaisiin mahdollisesti käyttää määritelmän täyttämisen osoittamiseksi.”]

CAP-suunnitelmatekstin mukaan EU-asetus saattaa vaatia aktiiviviljelijän määrittämistä, mutta tämä on ilmeisesti epävarmaa. Ajatus määrittämisestä on kannatettava sikäli kuin se auttaa tukien kohdistamisessa aktiiviseen maataloustuotantoon. Kuitenkin aktiiviviljelijän määritelmän perustuminen rekisteritietoihin on ongelmallista. Suunnitelma esittää eräänä keskeisenä osoituksena aktiiviviljelijän statuksesta yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä (YTJ) saatavaa tietoa, että tuenhakijan päätoimiala on maatalous. Tämän tyyppiset määritelmät ovat omiaan johtamaan epätarkoituksenmukaiseen yritysraenteeseen, jossa y-tunnuksia perustetaan ilman aitoa tarvetta, tavoitteena vain tukikelpoisuuden saaminen. Aktiiviviljelijän määritelmä näyttää olevan myös CAP-suunnitelman laatijoiden mielestä ongelmallinen, koska teksti painottaa viljelijän käytännön toiminnan tarkastelua muodollisen tarkastelun sijaan. Mielestämme aktiiviviljelijän määritelmää ei pidä ottaa käyttöön, koska esitetyt määrittelyt johtaisivat byrokratian lisääntymiseen. Sen sijaan tarkastelu on kohdistettava tuenhakijan todelliseen maataloustoimintaan, jotta tuet kohdistuvat aktiivisille maataloilille.

4.2 Ehdollisuus: hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset (GAEC)

Yleistä

MTK Häme muistuttaa CAP:n alkuperäisestä tarkoituksesta: se on Euroopan unionin jäsenmaiden maataloustuotannon kannattavuuden varmistaminen. Tällä turvataan elintarviketuotanto. Nimensä mukaisesti CAP:n tulee olla etenkin maatalouspolitiikkaa (common agricultural policy), mutta vähemmän ympäristö- tai ilmastopolitiikkaa. CAP-tuet on kohdistettava ensi sijassa maataloustuotantoon.

Maataloudella on paljon myönteisiä vaikutuksia lähiympäristöön, luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastoon. CAP:n kansallisen liikkumavaran soveltamisessa tulisikin kiinnittää päähuomio Suomen maatalouden kannattavuuteen ja sitä kautta myös maatalouden myönteisten ympäristövaikutusten vahvistamiseen. Sijaintimme ja kustannusrakenteemme edellyttävät CAP-järjestelmän täysimääräistä kansallista hyödyntämistä.

4.2 Ehdollisuus: hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset (GAEC)

Jäsenmaalle vapaaehtoinen GAEC

[”Vuoden 2022 jälkeen maatalousmaaksi muusta käytöstä raivaamalla tai muilla keinoilla otettu kivennäismaa-alue on oltava pysyvästi nurmella. Nurmikasvusto voidaan uusina suorakylvönä tai kevennetyllä muokkauksella niin, että uusi nurmikasvusto kylvetään välittömästi aiemman kasvuston muokkauksen jälkeen.

Tämä nurmivaatimus ei koske lohkon muotoa parantavia pieniä kulmien oikaisuja yms.”]

Kannatamme sitä, että pienehköt lohkojen viljeltävyyttä parantavat raiviot hyväksytään tukikelpoiseen pinta-alaan.

4.2 Ehdollisuus: hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset (GAEC) GAEC 7 / Talviaikainen kasvipeitteisyys

[”Jos tilalla tehdään kasvukauden kasvuston syysmuokkausta, se voidaan tehdä pääosin ainoastaan kevennettyinä muokkauksena niin, että enintään 45 % syysmuokattavasta peltoalasta voidaan muokata raskaammin kuin kevennetyllä muokkauksella. Kevennetyn muokkauksen myötä peltoalalle jäävä maanpeite on säilytettävä kevään kylvömuokkaukseen tai kylvöön asti. Tämä muokkausrajoitus ei koske syyskylvöisten kasvien kylvömuokkausta.”]

Esitetty malli on tilatasolla vaikea ja monimutkaistaa tukijärjestelmää. Tämä tulee muuttaa esimerkiksi muotoon ”tilan tukikelpoisesta kokonaispeltoalasta enintään 45 % voidaan kyntää”.

4.2 Ehdollisuus: hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset (GAEC) GAEC 8 / Viljelyn monipuolistaminen

*[”peltoalaa on vähintään 10 hehtaaria, on viljeltävä vähintään kahta eri viljelykasvia”]
[”yli 30 peltohehtaaria, on viljeltävä vähintään kolmea kasvia”]
[”vaatimus ei koske
- luomutiloja, koska luomutuotannon ehdoissa edellytetään viljelykiertoa
- enintään 10 peltohehtaarin tiloja, koska pieniltä tiloilta ei ole tarkoituksenmukaista edellyttää usean viljelykasvin viljelyä
- nurmi-, kesanto- ja palkokasvivaltaisia tiloja (yli 75 % peltoalasta/maatalousmaasta näillä kasveilla)”]*

GAEC 8 eli Viljelykierto / Viljelyn monipuolistaminen -vaatimus edellyttää kahden tai kolmen kasvin viljelyä tilan peltopinta-alan mukaan. Käytännössä vaatimus johtaa epätarkoituksenmukaiseen viljelyyn sellaisilla keskikokoisilla kotieläintiloilla, joilla ei ole kovin paljoa peltoa, mutta ovat kolmen kasvin vaatimuksen piirissä. Esimerkiksi nautakarjatila voisi olla omavarainen nurmen ja rehuohran suhteen, mutta GAEC 8:n vuoksi se joutuisi viljelemään myös jotain kolmatta kasvia, myymään sen sadon ja ostamaan tilalle ohraa. Ongelma olisi valtaosin korjattavissa, kun nurmi-, kesanto- ja palkokasvivaltaisten tilojen määritelmä olisi 50 % peltoalasta näillä kasveilla. Esitetty 75 %:n osuus on tähän liian korkea.

On hyvä, että asetustekstin mahdollistama vaatimus lohkon viljelykasvin vuosittaisesta vaihtamisesta on torjuttu Suomen CAP-suunnitelman tekstissä. Tästä tulee pitää kiinni.

5.1.3 Ilmasto-, ympäristö- ja eläinten hyvinvointijärjestelmät (ekojärjestelmät)

Huomio kiinnittyy ensimmäisellä sivulla olevaan harmaalla korostettuun osaan, joka kertoo asiaa koskevan EU:n asetusvalmistelun olevan kesken. Millaisen oikeusturvan tämä antaa viljelijälle, jos kansallinen päätöksenteko tehdään näiltä osin vasta jälkikäteen, tai sitä joudutaan ehkä muuttamaan, ilman että siihen on enää mahdollista vaikuttaa lausunnolla?

5.1.5 Vapaaehtoinen tuotantosidonnainen tulotuki

[”Tuotantosidonnaista tukea kohdennetaan käytännössä lähes samoille sektoreille kuin vuosina 2015-2022, mutta uudistetut toimenpiteet muodostavat aiempaa pelkistetyemmän kokonaisuuden. Poikkeuksia ovat ruis, joka poistetaan ja linssi ja tattari, jotka lisätään palkkiokelpoisten peltokasvien listalle.”]

MTK Häme pitää ongelmallisena rukiin poistamista tuotantosidonnaisen tulotuen piiristä. Rukiin tuotannossa on tavoiteltu omavaraisuutta ja myös päästy melko suuriin viljelyaloihin. Kuitenkin hintataso on ollut heikko. Palkkiokelpoisuuden poisto uhkaa romuttaa saavutetun tilanteen ja johtaisi kotimaisen rukiin korvaamiseen tuontiviljalla.

Samoin hyvin ongelmallista on teuraskaritsan laatupalkkion poistaminen. Toteutuessaan tällä olisi tuhoisa vaikutus karitsanlihan tuotantoon Suomessa.

5.2.1.1 Ympäristökorvaukset Tilakohtainen toimenpide

[”Automaattiohjaus: Viljelijällä on oltava automaattiohjauksella varustettu traktori, työkone tai itsekulkeva kasvinsuojeluruisku.”]

Automaattiohjauksen ohella tulee hyväksyä myös ajo-opastin.

5.2.1.1 Ympäristökorvaukset Maanparannus- ja saneerauskasvit

Kumina tulee lisätä maanparannuskasvien luetteloon perustamisvuonna.

5.2.1.1 Ympäristökorvaukset Kerääjäkasvien viljely

[”Kerääjäkasvi voidaan kylvää myös viljelykasvin korjuun tai avokesannon jälkeen tai ennen korjuuta, kuitenkin viimeistään 15.8. - - Kerääjäkasvi voi olla italianraiheinä tai muu nurmiheinä, apila tai muu nurmipalkokasvi. Kerääjäkasvi voi olla myös usean kasvilajin seos. Yksivuotisilla puutarhakasveilla ja varhaisperunalla kerääjäkasvi voi olla myös hunajakukka, öljyretikka tai muokkausretikka. Viljaa voidaan kylvää

kerääjäkasviksi vain lohkolle, jossa on samana vuonna viljelty varhaisperunaa tai varhaisvihanneksia.”]

Eteläisessä Suomessa kerääjäkasvin kylvön pitäisi olla mahdollista 15.9. saakka. Syysvehnäkin kylvetään myöhemmin, joten esitetty takaraja on aivan liian aikainen. Viljan kylväminen kerääjäkasviksi tulisi sallia myös lohkolle, jolla on viljelty samana vuonna viljaa. Samoin syysöljykasvit tulee hyväksyä kerääjäkasviksi. Ylipäänsä on resurssien tuhlaamista, mikäli kerääjäkasvilla ei voisi perustaa seuraavan vuoden kasvustoa. Sen sijaan kannattamme esitystä, että toimenpiteen mukaista korvausta voidaan maksaa vuosittain enintään 30 prosentille tuensaajan korvauskelpoisesta sitoumusosalasta. Mikäli kerääjäkasvitukeen varataan joku tietty summa, joka jaetaan vuosittain kylvetyille hehtaareille, niin maksimipinta-alan nosto pienentäisi hehtaariohtaista tukea. Siten saman euromäärän saadakseen viljelijän olisi kylvettävä suurempi ala kerääjäkasvia, jolloin suurin hyötyjä pinta-alan kasvusta olisi siemenkauppias.

5.2.1.1 Ympäristökorvaukset Kiertotalouden edistäminen

["Sijoittamalla levitettävä lietelanta ja vastaavat aineet voivat olla peräisin viljelijän omalta tilalta tai muualta. Orgaanisena aineena levitettävä kuivalanta ei oikeuta korvaukseen, jos se on peräisin viljelijän hallinnassa olevalta maatilalta.”]

Myös oman kuivalannan levittämisen tulee oikeuttaa korvaukseen. Kuivalanta lisää maan orgaanista ainetta. Kuivalannan levityksestä aiheutuu kustannuksia ja se edistää kiertotaloutta.

5.2.1.1 Ympäristökorvaukset Suojavyöhykkeet ja turvepeltojen nurmet

["Tulva-alueille perustetut suojavyöhykkeet voidaan jättää niittämättä, jos alue ei märkyyden vuoksi kannata koneita.”]

Pidämme hyvänä kehityksenä, että tämä virke on löytänyt tiensä CAP-suunnitelmaan:

5.2.1.1 Ympäristökorvaukset Alkuperäisrotujen kasvattaminen

On olemassa markkinahäiriön vaara, mikäli alkuperäisrotuisia lampaita kasvattaville tiloille kohdistuu karitsointivaatimus. Tämä vaatimus tulisi poistaa. Samalla tukiehdot yksinkertaistuisivat.

5.2.1.1 Ympäristökorvaukset Uusi toimenpide

Uutena toimenpiteenä ympäristökorvaukseen esitämme *Perusparannusnurmea*. Se sisältäisi syväjuurisia typensitojakasveja, kuten apilat ja mailaset, jotka sekä kuohkeuttaisivat maata että lannoittaisivat sitä valmiiksi seuraavalle satokasville. Perusparannusnurmen voisi halutessaan niittää ja korjata tai niittää ja hyödyntää viherlannoitusnurmen tavoin. Halutessaan viljelijä voisi myöhäistää perusparannusnurmen niittoa, jolloin se kukkivana tarjoaisi pölyttäjiille ravintoa. Perusparannusnurmen kasvaessa voisi lohkolle suorittaa myös muita ympäristölle hyödyllisiä ja pellon kasvukunnolle oleellisia toimenpiteitä, kuten kalkitus, ojien perkuu jne. Perusparannusnurmen saisi perustaa suojaviljaan jo edellisenä vuotena, tai suoraan keväällä tai kesällä ilman suojaviljaa. Kannustavuutta lisäisi perusparannusnurmelle maksettava korotettu tuki ensimmäisiltä kahdelta vuodelta sellaisille lohkoille, joilla ei ole viljelty nurmea edellisten viiden vuoden aikana. Toimenpiteen piirissä voisi olla enintään 25 % tilan pinta-alasta.

5.2.1.2 Luonnonmukaisen tuotannon korvaukset ”Sekatilat”

[”Jos tuotantoeläimiä on vähintään viisi eläinyksikköä, eikä niitä ole siirretty luonnonmukaiseen tuotantotapaan, on tuotantoeläimet siirrettävä luonnonmukaiseen tuotantotapaan viimeistään kolmannen sitoumusvuoden jälkeen.”]

Tässä ilmeisesti pelätään luomupelloille maksettavan tuen väärinkäyttöä. Niin sanottujen sekatilojen pitäminen luomussa on kuitenkin perusteltua. Tila voi myydä merkittäviä määriä luomuviljaa elintarviketeollisuuteen ja rehuksi. Luomussa tarvittava nurmikierto taas hyödynnetään eläinten rehuna. Myyntikasvivelvoitteella voidaan ohjata tuotantoa niin, että luomutuella saadaan markkinoille tuotteita. Luomutuessa maksetaan myös ympäristönäkökulmasta. Nurmialaa tarvitaan joka tapauksessa lisää niin ympäristön näkökulmasta kuin viljamarkkinoiden tasapainottamisen näkökulmasta. Siksi 30 % myyntikasvivaatimus olisi riittävä.

5.2.1.3 Eläinten hyvinvointikorvaukset 2023-2027

Yleistä:

Kiitämme, että eläinten hyvinvointikorvausta pystyisi saamaan ilman massiivisia investointeja tuotantotiloihin. Tuottajan kannalta erityisen huojentavaa olisi myös, mikäli korvauksen valvonta keventyisi ja tulisi tarkoituksenmukaisemmaksi.

Teuraskasvatettavat hiehot:

Eläinten hyvinvointikorvauksista puuttuu kokonaan ryhmä teuraskasvatettavat hiehot. Teurashiehoja kasvatetaan myös erikoistuneesti.

5.2.2 Luonnonhaittakorvaukset

MTK Hämeen alueen kotieläintilat haluavat säilyttää luonnonhaittakorvauksen kotieläinkorotuksen. Kasvinviljelytilojen näkökulmasta kotieläinkorotuksen vaikutus tulisi rajata niihin peltohehtaareihin, jotka kotieläintila tarvitsee omien eläintensä ruokintaa varten, jotta vältettäisiin tuen vaikutukset pellon hintaan. Kotieläinkorotuksen rahoittaminen ei saa tapahtua siirtämällä rahaa esimerkiksi luonnonhaittakorvauksen pohjaosasta. Suomen CAP-suunnitelmaa tulisi näiltä osin vielä kehittää ja etsiä tarvittaessa myös uusia tukielementtejä.